CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

श्री ॐ नारद उ॰ कथ्यतां चैव मे ब्रह्मन् स्थितश्चैव पितामहः सर्वस्य हि प्रकर्त्ता च देवकीनन्दनप्रियः
श्रावणस्यासिते पक्षे कामाख्यैकादशी भवेत् किंनाम को विधिस्तस्यास्तदस्य च तत्सुख ब्रह्मो॰ श्राव
श्रावणस्यासिते पक्षे कमला नाम नामतः तस्यानुष्ठानमात्रेण वाजपेयफलं लभेत् अस्याः पूज
येद्देवं शंखचक्रगदाधरं देवं दामोदरं देवं माधवं मधुसूदनं यजते ध्यायते चैव तस्य पुण्यं भवेत् पु
ष्करे काश्यां चैव गयायां च नैमिषे पुष्करे तथा यत्फलं लभते मर्त्यस्तत्फलं कृष्णपूजने गोदावर्यां
गुरौ सिंहे व्यतीपाते च गंडकी ससागरवनोपेतां धरां दद्याच्च यो नरः भमयस्यप्रदानेन तत्पुण्यस
मं भवेत् श्रावणे श्रीधरं देवं पूजयेद्यो नरो नमः तेनैव पूजिता देवा गंधर्वोरगपन्नगाः संसारार्ण
वमग्नाश्च ये मग्ना दुःखसागरे तेषामुद्धरणार्थाय कमला हरिवल्लभा योगयुक्तो नरो यः स्याद् ध्यान
निरतः सदा यत्फलं समवाप्नोति तत्फलं कमलाव्रतात् सप्तसागरस्थं कृत्वा भक्त्या चैव विशेषतः
भास्करे नैव पश्यंति न ते गच्छन्ति दुर्गतिं यमलोकं यान्ति ते नैव कैवल्यं योगिनो गताः तस्मात्सर्वप्रयत्नेन
कर्त्तव्यैकादशी तिथिः तुलस्याः कृपया यो नरः पूजयेद्धरिं न लिप्यते स वै पापैः पद्मपत्रमिवांभसा

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

भारं सुवर्णजं शनकैर्दत्तस्य ज्ञानद्वये दत्तं यत्फलमाप्नोति मर्त्यस्तु तुलसीदले मौक्तिकं ये नर
लोके ... ये हरिकं तथा एकं तु तुलसीपत्रं विष्णोः प्रीतिकरं परं तुलसीमंजरीभिर्यो मा
नवः पूजयेद्धरिं तस्य पुण्यस्य संख्यानं चित्रगुप्तो न लेखयेत् एकादशीदिने मर्त्यो घृतदीपं
ददाति यः सयानेनेरितं नास्ति सर्वत्र शृणु नारद दीपं ददाति यो मर्त्यो रात्रौ वाऽहनि भक्तितः
तस्य पुण्यस्य संख्यानं न लिखेद्धरिदानतः कृष्णाग्रे दीपकं यत्स पितॄन्निर्दिश्य योऽर्पयेत् सपि
तंस्तारयत्सदशपूर्वान्दशापरान् एतत्पुण्यं महत्प्रोक्तं दीपदस्य नरस्य च किं प्रवक्ष्यामि भो
वत्स पुण्यात्पुण्यतरं स्मृतं एतस्माच्चैव कर्त्तव्या कृष्णकोपापहारिणी पुत्रेप्सुर्लभते पुत्रं धनेप्सु
र्लभते धनं राज्येप्सुर्लभते राज्यं किं बहु ब्रूम भक्त्या परं फलं इमां कथां यः शृणुते कृष्णमाता हि भक्ति
तः तस्य पुण्यं भवेत्तुल्यं शतानां गोदानजं फलं ॥ इति श्रीब्रह्मवैवर्त्ते पुराणे श्रावणकृष्णैकाद
शीकथा संपूर्णा ॥ ॥

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

ग्रमयाकृतं ॥ त्रैलोक्येचरणोन्यस्तौ भुवो लोकेजगन्मुनी, स्वर्लोकेचकटिर्न्यस्ता महर्लोकेजगोदरं जनलो
केचहृदयेतप लोकेचकंधरां सत्यलोकेमुखंयस्याच्यमस्तकं वततोर्ध्वके स्वर्गादयोग्रहाश्चैव नक्षत्राणि
तथैवच देवाःसंक्षुब्धगणागाश्चयक्षगंधर्वकिंनराः स्तुवंति देवसंघाश्च मनोभ्यांविविधैःसह करेगृहीता
चबलिस्त्रिपदीपूरितामया अर्द्धं तस्यतु पृष्ठे च पदं न्यस्तोमयातदा गतोरसातलं राजन् दानवोनमस्तेवक्रः
क्षिप्तोदानवस्तत्र ततएतदकारिष्यं विनयावनतस्यास्य प्रसन्नोजनार्दनः आषाढस्यकृष्णपक्षे कामि
का हरिवासरः तस्यामेकाचमूर्तिर्मे बलिमाश्रित्य तिष्ठति द्वितीयाशेषपृष्ठेवा क्षीरसागरमध्यतः
स्वपितिवनमहाराजयावदागामि कार्तिकी तावद्भवंतिधर्मात्मा सर्वधर्मोत्तमोत्तमं व्रतंचकुरुतेमर्त्यः
सयातिपरमांगतिं एतस्मात्कारणाद्राजन्कर्तव्यासाप्रयत्नतः नातःपरतरा काचित्सर्वपापप्रणा
शिनी यस्यांस्वपिति देवेशःशंखचक्रगदाधरः तस्यांचपूजयेद्देवं शंखचक्रगदाधरं रात्रौजा
गरणंकार्यं भक्त्यातस्याविशेषतः तस्यपुण्यस्यसंख्यानं कर्तुंशक्तश्चतुर्मुखः एवंयःकुरुतेराजन्ने
कादश्याव्रतोत्तमं सर्वपापहरं चैव भुक्तिमुक्तिप्रदायकं सवर्णजोममपरः श्वपचोपिकिमन्यजः चातु
र्मास्येहरौसुप्ते भूमिशायी भवेन्नरः अथवाकृतचर्येस्थः सयातिपरमांगतिं दीपदानेनराजेंद्र येन
भक्त्याकृतेनवै चातुर्मास्यंनयंतीह तेनरा ममवल्लभाः एकादशीव्रतेनैवप्रमाण्याद्येविभिस्यते कर्त
व्यंसवैदाराजन्विस्मर्तव्यानकर्हिचित् भक्त्यापाठैवयोराजन् कथांपापहरांपरां अश्वमेधस्ययज्ञस्य
फलंप्राप्नोतिमानवः ३७ इति श्री स्कंदपुराणे देवशयनी आषाढशुक्लाकामिकी नामैकादशी कथासं
पूर्णा

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

युधिष्ठिर उ॰ आषाढस्यासिते पक्षे का चैकादशी भवेत् किं नाम को विधिस्तस्या एतद्विस्तरतो वद श्रीकृष्ण॰ का
मिका नाम नाम्ना वै सर्वपापहरा परा कथयामि महापुण्यां स्वर्गमोक्षप्रदायिनीं यस्याः श्रवणमात्रेण वाजपेयफलं
लभेत् सत्यं सत्यं मया प्रोक्तं नातः परतरं नृणां पापिनां पापनाशाय सर्वपापघ्नं महत्तमा नातः परा चरा राजेन्द्र
वर्त्तते मोक्षदा नृणां एतस्मात्कारणाद्राजन् श्रूयतां व्रतमुत्तमं भवेन्मोक्षं नराणां वै पठनाच्छ्रवणादपि ते सर्वे
वैष्णवा लोके मम भक्तिपरायणाः आषाढे वामनो येन पूजितः श्रद्धया मुने वामनः पूजितो येन कमलैः कमले
क्षणः आषाढस्यासिते पक्षे कामिकाया दिने तथा तेनार्चितं जगत्सर्वं त्रयो देवाः सनातनाः एतस्मात्कारणाद्राज
न् कर्त्तव्यो हरिवासरः युधिष्ठि॰ संशयोऽस्ति महानेष श्रूयतां पुरुषोत्तम कथं तु स्वपिति देवेश कथं च बलि
नाश्रितः कथं च भूतले सर्वे शा किं कुर्वंति जनास्तदा किं व्रतं किं विधिं लोका …नुमोस्य …पासने तव सुप्तिदि
ने देव किं कुर्वंति जनाः परे एतदिच्छन्महाप्राज्ञ संशयोऽस्ति महान्मम श्रीकृ॰ श्रूयतां राजराजेन्द्र कथां पापहरां परां
यस्याः श्रवणमात्रेण सर्वपापक्षयो भवेत् बलिर्दैत्यानवः पूर्वं नाम्नी त्रेतायुगे नृप पूजयेच्च मां नित्यं च
द्रुको म नारायणः यज्ञैश्च विधिवच्चक्रे यजते मां स नित्यशः द्विजानां पूजको नित्यं यज्ञकर्मकृत तथा
अपरं तावद्देवीदवलोके पुरी … मदनम्बिंद्र लोकं जितवान्मनुजाधिप एवं विचार्य वाकुधाम … स्तां
भिताया गुरुणा देवैः सार्द्धं वसुधाय जितो … तत्तो वामनरूपेण वनारोपचरणेन तथा … रूपेण …
सर्वब्रह्मांडरूपिणा वा … नाजितो या … संस्थितः … वार या मासयन्नाराय … ते
याचिता वसुधा राजन्यात्रपदं मया संकल्पोदकं … मम … रूपमीह … संस्तदा भ

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

प्रजा ऊचुः । श्रूयतां मुनिशार्दूल त्वस्माकं संशयं महत् । संशयच्छेदनार्थाय तव सान्निध्यमागताः । ब्रह्मलोपि परस्त्वं हि त्वत्तः
श्रेष्ठो न विद्यते । त्वत्समीपं समायाताः संशयच्छेदनाय च । एतदाचक्ष्व भो ब्रह्मन् परं किं न हि लक्ष्यते । लोमश उ० । किमर्थमिह त्वा
याताः किं कार्यं ब्रूत भो जनाः । निःसंदेहं करिष्यामि भवतां च हितेरताः । परोपकृतये लोके वयमत्र व्यवस्थिताः । प्रजा ऊचुः
प्रयाताः त्वत्समीपं तु यारत्वं वर्त्तते महत् । राजा महीजितो ब्रह्मन् पुत्रहीनस्तु सांप्रतं । वयं तु पालितास्तेन पुत्रत्वेन कर्मणा महानयं
अस्माकं पितरः स्वामिन् केवलं जन्महेतवः । तस्यैव च सुतार्थाय त्वागता गहनं वनं । तस्य राज्ञो गुणैर्लीनास्तस्य दुःखेन
दुःखिताः । इति कृत्वा मतिं स्वामिन्नस्मा आगतास्तवांतिकं । तस्य भाग्यवशादेव कार्यमत्र भविष्यति । प्रारब्धैर्मुनिश्रेष्ठो
लोमशो भगवान् ऋषिः । भवतः संगमेनाद्य नूनं सिद्धिर्भविष्यति । तद्व्रतं तपो दानं समयस्ताः ... नां मुने येनैव क्रियमा
लेन पुत्रस्तस्य भवेद्ध्रुवं । श्रीकृष्ण उ० । इति तेषां वचः श्रुत्वा ध्यानस्तिमितलोचनः । प्रत्युवाच मुनिश्रेष्ठो ज्ञात्वा तस्य च पात
कं । लोमश उ० । पूर्वजन्मनि तेनैव कृतं वै पातकं महत् । पूर्वजन्मनि वैश्योयं धनहीनोतिपापकृत् । एवं वै भ्रममाणो नु तस्मिन्ना
ये दुरात्मनि । ज्येष्ठमासे सितेपक्षे दशमे दिवसे तथा । मध्यं प्राप्ते रवौ तत्र ग्रामे धेनुः समागता । तृषासापीडितात्यर्थं तत्काले
तु प्रसूतिका । वत्सेन सहिता चैव तोयार्थं समुपागता । कूपिकातोयसंयुक्ता सा च तस्यां पयः पपौ । पिबंतीं सा पयो धेनुर्वारिता
तेन पापिना । तृषार्त्ता पीडिता दुःखात् पूर्वं मापः स्वयं ययौ । अशापयत्तं च सा धेनुर्भवेऽग्रे माप्रसूतिभाक् । गतो वैश्यस्तु स्वगृहं
शापतो धेनुपीडितः । तस्माज्जदेहं गंगायास्तीरे विधिवशात्तदा । तेन पुण्यप्रभावेन क्षत्रियः समजायत । धेनुशापात्पुत्रहीनः
प्राप्तं राज्यमसंकटं । प्रजा ऊ० । अस्माभिः किं व्रतं ब्रह्मंस्तद्धर्मं क्रियते हि यत् । एतदाचक्ष्व भो ब्रह्मन् येन पुत्रो भवेद्ध्रुवं । लोमश उ०
श्रावणस्य सिते पक्षे पुत्रदा नाम नामतः । तस्या व्रतं व्रतं सर्वे कुरुत प्रभुना सह । तस्मै देयं हि यत्पुण्यं तदा पुत्रो भविष्यति । एवं श्रुत्वा तु त
दा प्रणम्य द्विजसत्तमं । जग्मुस्ते स्वगृहात्सर्वे हर्षोत्फुल्ललोचनाः । श्रावणस्य समायाता पुत्रदैकादशी तिथिः । चक्रुस्तेस्य व्रतं ताः सर्वे राज्ञो
पैर्व्रतजं मम सर्वैः कृत्वा व्रतं तद्धि पुण्यं तस्मै ददुर्जनाः । दत्ते पुण्ये तु सा राज्ञी गर्भमादत्त शोभनं । परिपूर्णे तदा गर्भे काले पुत्रमसीसवत् । ओनो
भोगान्नानोगतान् राज्यं दत्वा स्वपुत्राय ... परमां गतिं । पुत्रदायाः प्रभावेन प्रसादेन भूमिप । पुत्रं लब्ध्वा महाप्राज्ञं हरिलोकं ययौ नृपः

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust
Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

श्री॰ युधिष्ठि॰ श्रावणस्य सिते पक्षे का वा एकादशी भवेत् किंनाम को विधिस्तस्याः एतद्विस्तरतो वद १ यथाकामो
भवेन्नृणां सफलस्तरसा हरे तस्याश्च महिमानं वै कथयस्व जनार्दन श्रीकृष्ण॰ शृणुत्वं राजशार्दूल कथां पापह
रां परां यस्याः श्रवणमात्रेण वाजपेयफलं भवेत् श्रावणस्य सिते पक्षे पुत्रदा नाम नामतः पूर्वेणैव विधानेन श्री
धरस्तत्र पूज्यते पुरा च द्वापरे राजन्पुरी माहिष्मती पुरि राजा महीजितो नाम राज्यं पालयते तदा पुत्रहीनस्य तद्रा
ज्यं तस्यैव न सुखप्रदं पुत्रहीनं तथा जन्म नराणां न सफलं भवेत् तथैव सुप भुं नित्यं पितरस्तोयमोक्षया॰ कालं नि नायं
राजा स चेद्दृष्टेः स्वमनोरथैः बहुधाया॰ कृतास्तेन पुत्रस्योत्पादने तदा नाभूत्तस्य सुतो यस्मात्संसारातारये त्वि
तत् यौवनं समतीतं वै वृद्धेवयसि सो भवत् किं भविष्यति राज्यस्य पुत्रहीनस्य सांप्रतं इह जन्मनि किंचिद्वै न म
या पातकं कृतं अन्यायोपार्जितं द्रव्यं क्षिप्तं कोशे मया न हि सुतवत्पालिता लोका मही धर्मेण पालिता दुष्टे दंडो मया
दत्तो मित्रे पुत्रे रिपौ तथा शिष्टाः सुपूजिता राज्ये दुष्टो नाविरतधानदः इत्येवं पालिता धात्री धर्मेण वै मया क्षिति
न कस्मात्पुत्रो मम गृहे नाभवद् द्विजोत्तमाः इति चिंतयतस्तस्य कुर्वतो राज्यमुत्तमं तदा तस्य प्रजाः सर्वाम
तिं कृत्वा मनोरमां तस्य राज्ञो हि भाग्यार्थं ययाः लग्नं महतिवने यत्र मुनयो वने सर्वाः इत स्वेत स्वसत्वराः इत्थं च दृ
क्ष्मा रम्यं दृष्ट्वा मुनिसत्तमं तप्यमानं तपो घोरं निराहारं जितेंद्रियं ब्रह्मतुल्यं गतात्मानं जितक्रोधं सुमानसं लोम
शं नाम विमलं सर्वशास्त्रविशारदं दीर्घायुषा महात्मानं युग्पंत्यने कब्रह्मसंविदं एवं दृष्ट्वा तु ताः सर्वा जग्मुस्तस्य समी
पतः यथान्यायं प्रणामं च कुस्तास्तस्यैव मुनेः विनयावनताश्चाताः कुमुस्ताश्च परस्परं अस्मद्भाग्यवशा देव प्राप्तोयं तु

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

युधि० आश्विनेकृष्णपक्षे तु किं नामैकादशी भवेत् को देवः को विधिस्तस्याः कथयस्व सुरेश्वर श्रीकृ० आश्वि
नेकृष्णपक्षे तु इंदिरानाम नामतः तस्याः व्रतप्रभावेन महापापं प्रणश्यति अधोयोनिगतानां च पितॄ
णां गतिदायिनी शृणुष्वावहितो राजन् कथां पापहरां परां यस्याः श्रवणमात्रेण वाजपेयफलं लभे
त् पुराकृतयुगे राजन्नासीन्नृपरिपुसूदनः इंद्रसेन इति ख्यातो पुरीं माहिष्मतीं प्रति स राज्यं पाल
यामास धर्मेण यशसान्वितः पुत्रपौत्रसमायुक्तो धनधान्यसमन्वितः माहिष्मत्यधिको रा
जा विष्णुभक्तिपरायणः जपन्गोविंदनामानि मुक्तिदानि नराधिप कालं नयति विधिवद्ध्याना
ध्यानचिंतकः एकस्मिन्दिवसे राज्ञि सुखासीने सदस्यतः अवतीर्य नभोमार्गं [illegible] नारदो मु
निः समागतं तं दृष्ट्वा प्रत्युत्थाय [illegible] कृतांजलिः पूजयित्वा च विधिवदासने संन्यवेशयत् सुखो
पविष्टः स मुनिः प्रत्युवाच नृपोत्तमं कुशलं तव राजेंद्र सप्तस्वंगेषु वर्तते धर्मे रतिर्वर्तते ते विष्णुभ
क्तौ रतिः स्थिता राजउ० त्वत्प्रसादान्मुनिश्रेष्ठ सर्वं च कुशलं मम अद्य क्रतुक्रियाः सर्वाः सफलाः
तव दर्शनात् प्रसादं कुरु विप्रर्षे [illegible] आगमनकारणं नारद० श्रूयतां नृपशार्दूल मद्वचो विस्मयप्र
दं ब्रह्मलोकाद्यमलोकं प्राप्तो यमलोके [illegible] नार्चितो भक्त्या उपविष्टो वरासने तत्राहं पित
रं तत्र समासीनांस्समागतान् धर्मशीलः सत्यवंतो भास्करिं समुपासते [illegible] व्रत
[illegible] राजा पापात्तस्मादहं [illegible] राष्ट्रे दुर्गे [illegible]

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

[illegible]

नैकूल्यदोषतः समायां श्राद्धदेवस्य मयाद्य षः पिता तव कथितस्तेन संदेशस्तन्निबोध मुनेश्वर इंदुसेन
इति ख्यातो राजन् माहिष्मतीपतिः तस्याग्रे कथय व्रतं स्थितं मां यमसंनिधौ केनापि चांतरायेण पूर्व
जन्मोद्भवेन वै स्वर्गं प्रेषय मां पुत्र इंदिराव्रतदानतः इत्युक्तोहं समायातः समीपं तव पार्थिव पितुः
स्वर्गतये राजन् इंदिराव्रतमाचर इत्याह कथयस्व प्रसादेन भगवन्निंदिराव्रतं विधिना केन कु
र्यं पक्षे कस्मिन् कथं तिथौ तथा नारद उवाच राजेंद्र शृणु व्रतस्यास्य विधिं शुभं आश्विनस्यासिते
पक्षे दशमीदिवसे शुभे प्रातः स्नानं प्रकुर्वीत श्रद्धायुक्तेन चेतसा ततो मध्याह्नसमये स्नानं
कृत्वा बहिर्जले पितॄणां प्रीतये श्राद्धं कुर्याच्छ्रद्धयान्वितः एकभक्तं ततः कृत्वा रात्रौ भूमौ शयीत
तत्र वै प्रभाते विमले जाते प्राप्ते चैकादशीदिने मुखप्रक्षालनं कुर्यान्न कुर्याद्दंतधावनं उपवासस्य नि
यमं गृह्णीयाद्भक्तिभावतः अद्य स्थित्वा निराहारः सर्वभोगविवर्जितः श्वो भोक्ष्ये पुंडरीकाक्ष
शरणं मे भवाच्युत इत्येवं नियमं कृत्वा मध्याह्ने समये ततः शालिग्रामशिलाग्रे तु श्राद्धं कुर्याद्य
थाविधि भोजयित्वा द्विजवरान् दक्षिणाभिः प्रपूजितः पितृशेषं तु संमाघ्राय गवे दद्याद्विचक्षणः पूजयि
त्वा हृषीकेशं धूपगंधादिभिस्तथा - रात्रौ जागरणं कुर्यात्केशवस्य समीपतः ततः प्रभाते संप्राप्ते
द्वादशीदिने अर्चयित्वा हरिं भक्त्या भोजयित्वा द्विजांस्तथा बंधुदौहित्रपौत्राद्यैः स्वयं भुंजीत वाग्यतः अनेन
विधिना राजन् कुरु व्रतमतंद्रितः पितृलोकं प्रयास्यंति पितरस्तव भूपते इत्युक्त्वा नृपतिं राजन् मुनिरंतरधीयत
यथोक्तविधिना राजा चकार व्रतमुत्तमं अंतःपुरजनैः पुत्रैर्भृत्यैः समन्वितः कृते व्रते हि कौंतेय पुष्पवृष्टि

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varahasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

युधिष्ठिर उ० कथ्यतां चैव मे कृष्ण कस्माद्भाद्रपदस्य या तस्याः स्नाने मासान्ते वै को विधिर्नो मत्किं तथा तस्मिन्मासे स
मुत्पन्नो माधवो मधुसूदनः केन चादौ पुराचीर्णो को देवस्तत्र पूज्यते श्रीकृष्ण उ० सावधानतया राजन्शृणुष्व
यामि भणुष्व तत् अजा नाम तिथिस्त्याता सर्वपापहरा परा हृषीकेशो विदेवोत्र पूज्यते च प्रयत्नतः महत्पुण्य
प्रकाशे षामहापातकनाशिनी तस्याः पंक्तिदृशं राजन्नेव्यादृश्यां तन्नश्यन्ति हितं व्रतेत्याह राजंस्त्वमेवं भणु
भूपते प्राप्ते भाद्रपदे मासे प्रमाणी क्रियते व्रतं मांधाता चैव राजर्षिश्चकार व्रतमुत्तमं हरिश्चंद्रेण राज्ञा च
दुःखं त्यक्तं व्रतादतः युधिष्ठिर उ० कथं राजा हरिश्चंद्रो दुःखत्यक्तो गतो दिवि तत्सर्वं सर्वकालज्ञ कथयस्व प्रसादतः श्रीकृष्ण
शृणु राजन्महत्पुण्यं हरिश्चंद्रकथानकं अयोध्या नाम नगरी जंबूद्वीपस्य मध्यतः १ तस्या राजा हरिश्चंद्रो मृगयार
सिकोऽभवत् एकदा स हरिश्चंद्रो मृगयार्थं तु वनं गतः २ मायारूपी च नातस्मान्निर्गतः सूकरो महान् दृष्ट्वा शीघ्रं च
गच्छंतं राजानं प्रत्यभिद्रुयेत् योजनानां शतं चैव गतः सूकर दृष्टतः मायारूपी स चैवाऽक्रोडः क्षणादंतर्हितस्तथा
हरिश्चंद्रेण तत्रैव नदी मेको ददर्श ह वारिभिः पूरितां शीतैः पद्मिनीभिः समंडितां तत्र स्नातः स राजा तु तुरगादव
तीर्य च विश्वामित्रः समायातोऽकस्मात्तस्य संनिधौ वंदितस्तेन राज्ञा च वाङ्मनःकायकर्मभिः दृष्ट्वा मुनीश्वरं
राजा सुरूपं सुमनोहरं श्रुत्वा शीघ्रं इदमेकं तु पप्रच्छ तं प्रत्यभाषत कस्त्वं देयमहाप्राज्ञ कुतस्त्वं तात्र समागतः
त्वादृशो विधिया युक्तो मया नैवावलोकितः मुनिरुवाच देहि मत्यं च राजेंद्र दक्षिणां ब्राह्मणाय वै दुर्बलोऽहं मुनी
राजन्मूंचनवासी धराधिप राजोवाच याचयत्वं च विप्रर्षे यन्मे मनसि वर्तते तदास्य वसनाविप्रो नृपं राज्यम
याचत दत्तं राज्यं मया विप्र सर्वैर्विभवसंयुतं पानीयं त्वं गृहाणाशु पप्रच्छ बुद्धिविपर्ययः राज्यं सर्वं च सज्जूतं त्वादृशः

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

प्राप्यते कथं २० इत्युक्त्वा तेन पानीयं मुनिहस्ते समर्पितं हृष्टचेता मुनीशश्च संयातस्तत्क्षणात्प्रभो हरिश्चंद्रोप्यैराज्ञ
ज्ञानी तो निजवेश्मनि पत्नीपुत्रसमेतश्च पश्यंतं पुरुषं नृमे पुनस्तं राजशार्दूलं यथा चे मुनिपुंगवः त्वं देहि पुरस्कृत
राज्यं स्वर्णभारशतं नृप दत्तं दत्तं महाप्राज्ञ कुरु चमु चमु जाम्यहं गतोसौ पुत्रदारांश्च वाराणस्यां शिवालये महान्
आतुरो राजा महादुःखेन दुःखितः पदे पदे कृतमार्गस्य संजातः स्फोटकः पदे ब्राह्मणस्य ऋणी तोहं च सहायार्थं नितो हं
ततो शतभारं सुवर्णस्य कथं नि प्राप्यते विक्रीता च तदा पत्नी राजपुत्रेण सहमुना गृहीतं च द्विजेन तु स्वयं सोपि ते
न निश्चयात् चत्वारिंशद्भारं हित्वा विक्रीय समर्पितं दत्तं ते ब्राह्मणायैव श्वपचस्य गृहे स्थितः तस्यानुकर्म
कारी च संजातो वहुभिर्दिनैः श्मशाने याति रात्रौ दिवं नवस्त्राण्यहर्निशं २९ गृह्णाति स्म तथ स्त्रादिनत्कर्मणि
रतः सदा एकदा चागतस्तस्य पुत्रो मे धर्मभागिनः ३० आनीतः सर्पदंष्टा च जनन्या वित कानने तस्याः पूर्णपट
स्रोत रतां च विध्वतः क्षणात् एवं दुःखप्रयत्नेन तः प्राप्य भाद्रपदं शुभं तत्रागतो मुनिः कृष्णेनैन दत्तं शुभं व्रतं कृतं ते
न व्रतं तस्या भगा याश्च विशेषतः तस्या व्रतप्रभावेन समाया ताश्च तत्र सुराः आगतो हृद्रदेवश्च पार्वत्या सम क्षं
कृतः तस्या व्रतेन राजेंद्र पुत्रं समर्पे सुराधिपाः विमानवरमानीय राजानं तेव चो भुवन् धन्योसि नृप धर्मज्ञ
सत्येन पालितं चिरं पत्नीपुत्रेण सहितो विमानमिदमारुह गम्यतां त्रिदिवं राजन् भुंक्ष्व भोगान्मनोरमान् ॰
एवमुक्तस्तु भूपालो ब्राह्मणैः सा सांत्वना च गतः स्वर्गं धराधीशो हरिश्चंद्रो व्रतादतः श्रीकृष्ण॰ एवमादरत्वा
श्च माहात्म्यं मयोक्तं तेन राधिपा॥ पठनाच्छ्रवणादस्या गोसहस्रफलं लभेत् ३१ इति ब्रह्माण्डे नवमी भाद्रप्र

दीकृष्णाजन्माष्टमी॰

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

||श्री०|| नारद० || कृपयस्व प्रसादेन चतुर्मुख महाप्रभो । तवैव दासदासोऽस्मि कृपां कर्तुं त्वमर्हसि १ नभसः शुक्लपक्षे तु या वै ह्येकादशी
भवेत् । किं नाम को विधिस्तस्याः एतद्विस्तरतो वद २ नातः परतरं किंचित् त्रिषु लोकेषु पावनं । एकादशी समं तात कृपयस्व प्रसाद ३
ब्रह्मो० || श्रूयतां वत्स वक्ष्यामि कथां पौराणिकीं शुभाम् । यस्याः श्रवणमात्रेण महापापं प्रणश्यति ४ पद्मा नाम्नेति विख्याता हृषीकेशस्य
पूज्यते । महापुण्यप्रदा ब्रह्मन् महापापहारिणी ५ ईप्सितस्यैव सर्वस्य प्रदात्री मोक्षदायिनी । शृणु वत्स कथां दिव्यां पवित्रां पापनाशिनीं ६
मांधाता नाम राजर्षिः सूर्यवंशसमुद्भवः । प्रजानां पालको श्रेष्ठो वशी लब्धा सत्यसंगरः ७ धर्मेण पालिता पृथ्वी न्यायेन च तथा प्रजाः । तं
स्य राष्ट्रे न दुर्भिक्षं न चाप्याधयोऽपि दृश्यते ८ अन्यायोपार्जितं द्रव्यं किंचित्कोशे न तेन वै । आत्ममार्गं परित्यज्य परमार्गं तथैव च ९ देशे तस्मा
न्न पिपासुर्नैयंति न प्रजाः क्षुधाः || न व्याधिर्नैव कष्टं च न चाधीर्नो न दृश्यते १० रक्षणाद्दूषणादेवं अनया क्षुपितान् नृपः || पुत्रानिव नरश्रेष्ठा
न्संपालयन् महेन्द्रवत् ११ सार्वभौमस्य राजर्षेः धर्मेणापालयत्सदा || किंचिद्देवप्रसंगेन मुनीनां च कृतं मयत १२ न हि वर्षं तु मेघोऽपि राष्ट्रे तस्य च भू
पतेः || अर्धं च त्रिवर्षं हा शस्यं यावद्देशे न वर्षति १३ तेनोद्विग्नाः प्रजाः सर्वा भिन्नं तथा विक्षुदुःसहाः || ईदृग्दोषः कुतो जातो नास्ति कश्चिन्महोत्तमे १४
ते चैवोद्वा विचिंत्या पुत्रं गमुख्यं नृपसमीप तं । साष्टांगं प्रणिपत्याहू राजानं विनयेरितं १५ प्रजा ऊ० || शृणु भूप त्वमस्माकं किं पापं समुपागतं
दुःखाभावे प्रजाश्चैव दुःखिताश्च भवंति हि १६ त्वयि राजनि महीपाले शासति पृथिवीतले । किं जातं येन राजेंद्र वर्षाभावो भवेत्कुतः १७ मांधा
तो० || आत्ममार्गे [illegible] || न जाने हि प्रजाः किंचित् पापमात्रमुपस्थितं १८ परं कृत्वा श्रमं भूयो भवेद्यत्परकर्मणि तस्य
रः || अथ धाता पक्षो याचित पल्लीं संमाश्रितः १९ क्षत्रियाणां मुनीनां च यदा ते जो भजेद्भृशं । सर्वं काले तदा धर्मं सादरं सोऽस्य हि जायते
२० || यदा चैवो नरेन्द्राणामेत्यल्पं तपआश्रयेत् । तदा सर्वं जगन्नाशं हि भवेन्नूनं महद्भयः २१ प्रजा ऊ० || यत्किंचिद्वा नरा लोके दुष्कृतं
कुर्वंति लितें दुःखाः || श्रीधर्मो विधेयेन त्याज्यं जनो येदुःखितो भवेत् २२ इति श्रुत्वा प्रजानां स वै प्रजानां गृहमं || वाक्यं तेषां विचिंत्य राजेंद्रो ज
गाम गहने वने २३ मुनीनां चैव सर्वेषामाश्रमानदृक्षैतां नृ || आज्ञां नत्वा मुनीनां च चरणौ पर्यपृच्छत २४ गतश्चैव तत्र व्यामत्तु गामे
ऽंगिराश्रमं || द्वितीय ब्रह्मलक्ष्मैव तेजसा भानुना दिनं प्रदीप्तं २५ नृपवाप रावो तां मुनिशिष्यैवरलं भूतो || किंचित्कालं तदा तस्थौ सत्कृतो मुनि
सत्तमैः २६ राज्यस्यास्य त्यमहत्को शरापुर दुर्गवल्ला निच || सप्तांगे पुराष्ट्रे च कल्याणं पृष्टवान् मुनिः २७ अंगिरा नाम नामाभेव तुल्य स्तुते लासा
प्रेप्सु वाचं तु तं राजा विनया रनत स्तदा २८ सोमवंशे गुणे पात्ये वेयाम नून यस्ताव || त्वत्प्रसादाद् भो वृहन्सर्वं वक्षेप मद्धयं २९ अंगिरा उवाच ||

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri/Sarayu Trust

किमर्थमागतो ब्रह्मन् किं कार्यं वद तत्त्व तदहं दत्स्व मम्नायेतु होतहूं रसमागतः ॥ ३ ॥ कृष्णु वाच तदा ... लाविनयेन समन्वितम् ॥ ... स्याद
ए॰ कृ॰ किमर्थमागतो ... भूकिं कार्यं वद ... ॥ तदहं ध्रुवं समादेहि ये नवकं मेवे पुवं ॥ इति श्रुत्वा स त्रिगर्तो ... नास्ति बिनलोचनः ॥ श्रुत्वा पराधं
चयो बुद्धस्याति तासकलाम ह ॥ तदहं ध्रुवं समादेहि ये नव ... ध्रुवं ॥ इति श्रुत्वा मुनिगर्ता ... ॥ एतन्नाम प्रसन्नं
तत्स्वं मना ... कर लो ॥ विसर्जेन कृतं ... नवभ्रे यमनोभयं ॥ तेन या वपुमावेतहस्रनाव विरभूजग ॥ एतन्नामपराधं
... सर्वं कर्तु अंबुतमु जनं ॥ न भस्य भु कूप भ्रे तु पथ्यं नामे तिनानान ॥ तस्याभुत प्रभावेन यदा चैव परि ... ॥ हृषीकेशस्य दादेव
१ स्तपूजो ... संबुतो ॥ तीरे निपानशीघ्रस्तु ... ॥ नो ... त्रिमती ... संस्थापयेत् सदा ॥ पुत्रार्थिः सहस्रनामि:
स्तूयतां तु ... ॥ इति श्रुत्वा नेवीश्य पुलस्य वरतोन दा ॥ सल ... ॥ चतुर्लां चैव ... नां समभं ... प्रद
पयेत ॥ कृतेभूतं ... देव वर्पीषु वर्तते ॥ एतस्मात्कारणान्... ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदं चैव लोकानां सुरवंद
वयं ॥ ४० ॥ पठनात्स्मरणाद्दस्य गोसहस्र फलं लभेत ॥ इति श्री ब्रह्मांडपुराणे ... दशो ... प्रयासमाप्तः ॥ १ ॥

(८)

श॰
१

Kashi Maharani Collection, Ramnagar Fort, Varanasi